

MATERIALS OF SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL RESEARCH IN THE EDUCATION SYSTEM

DOI <https://doi.org/10.30525/2592-8813-2021-3-21>

ОВОЛОДІННЯ СТУДЕНТАМИ ЗНАННЯМИ ПРО ПРОФЕСІЙНУ КУЛЬТУРУ ЯК ОДНА З ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ

Наталія Михайлюк,

*старший викладач кафедри іноземних мов та міжкультурної комунікації
Харківського національного економічного університету
імені Семена Кузнеця (Харків, Україна)
ORCID ID: 0000-0003-3377-2229
mnv_fr@ukr.net*

Анотація. Статтю присвячено аналізу педагогічних умов формування професійної культури майбутніх бакалаврів банківської справи, а саме педагогічній умові оволодіння студентами знаннями про професійну культуру шляхом спрямування змісту дисциплін гуманітарної і професійної підготовки на залучення до цінностей, етичних норм і правил професійної діяльності фахівця банківської справи. У статті охарактеризовано поняття «умова» та «педагогічні умови», які є одним із головних напрямів формування професійної культури. Виокремлено педагогічні умови, які сприяють формуванню професійної культури майбутніх бакалаврів банківської справи. Окреслено, що педагогічна умова оволодіння студентами знаннями про професійну культуру реалізується через включення в зміст нормативних та вибіркових дисциплін (освітніх компонентів), тем і навчальних питань, які розкривають зміст феномена «професійна культура». Розкрито, що теми лекційних та практичних занять можуть бути розширені та доповнені матеріалом, який стосується норм та правил професійної етики, вмінь та навичок професійної комунікації, способів творчої самореалізації в професійній діяльності, фахового зростання та морального розвитку.

Ключові слова: професійна культура, педагогічні умови, освітні компоненти, дисципліни гуманітарної і професійної підготовки, бакалаври банківської справи.

STUDENTS' ACQUIREMENT OF KNOWLEDGE ABOUT PROFESSIONAL CULTURE AS ONE OF THE PEDAGOGICAL CONDITIONS OF THE FORMATION OF PROFESSIONAL CULTURE OF FUTURE BACHELORS OF BANKING

Nataliia Mikhailyuk,

*Senior Lecturer at the Department of Foreign Languages and Cross-cultural Communication
Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (Kharkiv, Ukraine)
ORCID ID: 0000-0003-3377-2229
mnv_fr@ukr.net*

Abstract. The article is devoted to the analysis of pedagogical conditions of formation of professional culture of future bachelors of banking, namely pedagogical condition of mastering by students of knowledge about professional culture by directing the content of disciplines of humanitarian and professional training on involvement in values, ethical norms and rules of professional activity. The article describes the concepts of “condition” and “pedagogical conditions”, which are one of the main directions of professional culture. The pedagogical conditions that contribute to the formation of the professional culture of future bachelors of banking are highlighted. It is outlined that the pedagogical condition of students' mastering of knowledge about professional culture is realized through the inclusion in the content of normative and elective disciplines (educational components), topics and educational issues that reveal the content of the phenomenon of “professional culture”. It is revealed

that the topics of lectures and practical classes can be expanded and supplemented with material related to the norms and rules of professional ethics, skills and abilities of professional communication, ways of creative self-realization in professional activities, professional growth and moral development.

Key words: professional culture, pedagogical conditions, educational components, disciplines of humanitarian and professional training, bachelors of banking.

Вступ. Вивчаючи питання формування професійної культури майбутніх бакалаврів банківської справи, ми визначили, що створення необхідних педагогічних умов є одним із головних напрямів формування професійної культури.

Основна частина. Насамперед потрібно розкрити сутність поняття «умова». Академічний тлумачний словник пропонує кілька варіантів цього терміна: 1) взаємна усна чи письмова домовленість; угода, договір; 2) вимога, пропозиція, які висуваються однією зі сторін, що домовляються про що-небудь, а також у процесі укладання угоди, договору; 3) необхідна обставина, яка робить можливим здійснення, створення, утворення чого-небудь, або сприяє чомусь; 4) обставини, особливості реальної дійсності, при яких відбувається або здійснюється що-небудь; 5) правила, які існують або встановлені в тій чи іншій галузі життя, діяльності, які забезпечують нормальну роботу чого-небудь; 6) сукупність даних, положення, що лежать в основі чого-небудь (Slovnyk ukraïnskoi movy).

У філософському енциклопедичному словнику термін «умова» трактується як «те, від чого залежить щось інше (що зумовлюється); істотний компонент комплексу об'єктів (речей, їх станів, взаємодій), із наявності якого з необхідністю впливає існування цього явища» (Filosofskiy entsyklopedychniy slovnyk). Весь цей комплекс загалом називають достатніми умовами явища. Якщо з усіх можливих наборів достатніх умов відібрати загальні, отримаємо необхідні умови, тобто умови, які представлені кожен раз, коли має місце явище, яке зумовлюється. Повний набір необхідних умов, з якого не можна виключити жодного компонента, не порушивши зумовленості, і до якого не можна додати нічого, що не було б зайвим із позиції зумовлення цього явища, називають необхідними і достатніми умовами. Найчастіше умови розглядаються як щось зовнішнє для явища, на відміну від більш широкого поняття причини, що включає як зовнішні, так і внутрішні фактори (Filosofskiy entsyklopedychniy slovnyk).

В юриспруденції поняття «умова» визначається як явище, яке формує причину або створює можливість її дії, і цей зв'язок зумовлений наслідком (Umovy).

Н. Гора трактує поняття «умова» як сукупність певних фактів, обставин, впливів, процесів, що дають змогу керувати навчально-творчим процесом, у результаті якого формується особистість (Hopa). Авторка під «педагогічними умовами» розуміє сукупність заходів та методів навчання, що сприяють побудові навчально-творчого процесу з урахуванням потреб, інтересів та можливостей особистості, що впливає на формування професійної компетентності майбутніх фахівців та допомагає розкрити потенціал особистості в професійному та суспільному планах (Hopa).

О. Дурманенко вважає, що «умова – це те, від чого залежить дещо інше (зумовлює), істотний компонент комплексу об'єктів (речей, їх станів, взаємодій), з наявності якого з необхідністю впливає існування цього явища» (Durmanenko). Авторка визначає педагогічні умови як «особливості організації навчально-виховного процесу в закладі вищої освіти, що детермінують результати виховання, освіти та розвитку особистості студента, об'єктивно забезпечують можливість їх досягнення». Авторка також стверджує, «що педагогічні умови – це обставини, пов'язані з організацією навчально-виховного процесу в закладі вищої освіти з тим зовнішнім навчально-виховним середовищем, у якому відбувається пізнавальна, навчальна, науково-дослідницька і виховна діяльність студентів, спрямована на формування в них насамперед професійних знань, умінь і навичок, розвиток їх світоглядної культури, професійної компетентності тощо» (Durmanenko).

На думку Н. Тверезовської, Л. Філіпової, «умова – це зовнішнє стосовно предмета різноманіття об'єктивного світу. Умови становлять середовище, в якому виникає, існує й розвивається те чи інше явище або процес. Поза цим середовищем вони не можуть існувати» (Terezovska, Filippova). Автори стверджують, що «педагогічні умови позитивно впливають на професійний рівень та творчу самореалізацію майбутніх фахівців, на вдосконалення їхньої діяльності, сприяють їх різносторонньому розвитку. Педагогічні умови свідомо створюються в навчальному процесі і мають забезпечувати найбільш ефективно протікання цього процесу» (Terezovska, Filippova). Н. Тверезовська, Л. Філіпова зазначають, що «до педагогічних умов можна зарахувати ті, які свідомо створюються в навчальному процесі і мають забезпечувати найбільш ефективно протікання цього процесу. Дослідники довели, що в науковій літературі поняття «педагогічні умови» розглядається як:

- 1) характеристика педагогічного середовища;
- 2) обставини, необхідні для перебігу педагогічного процесу;
- 3) фактори, шляхи, напрями педагогічного процесу;
- 4) уявні результати педагогічного процесу;
- 5) форми, методи, педагогічні прийоми (Terezovska, Filippova).

Аналіз педагогічних джерел свідчить про те, що термін «педагогічні умови» досить поглиблено розглядався педагогами та науковцями з різних аспектів. Так, науковець Г. Голубова вважає, що «педагогічні умови – це особливості організації навчально-виховного процесу, що детермінують результати виховання, освіти та розвитку особистості» (Holubova).

Т. Гуцан стверджує, що «педагогічні умови – це структурна оболонка педагогічних технологій чи педагогічних моделей; завдяки педагогічним умовам реалізуються компоненти технології» (Hutsan). Ми погоджуємося з думкою Т. Гуцан, що реалізація педагогічних умов має на меті забезпечити організаційно-педагогічний й психолого-педагогічний супровід професійної підготовки майбутніх фахівців банківської справи, вдосконалити систему професійної підготовки студентів та визначити форми і методи інформаційної підтримки процесу формування готовності майбутніх фахівців банківської справи до професійної діяльності (Hutsan).

У дослідженні З. Бакум і Л. Саприкіної педагогічні умови характеризуються як «заходи, що враховуються під час організації освітнього процесу вищої школи і дають змогу забезпечити більш високий рівень сформованості професійної компетентності». Автори наголошують на тому, що «вплив багатьох чинників на вибір педагогічних умов визначає необхідність встановлення до них певних вимог: ці умови мають бути спрямовані на формування позитивної мотивації студентів і задоволення результатом творчої діяльності, мають сприяти розвитку особистості та її творчих здібностей, мають забезпечувати не тільки розвиток студента, а й професійне зростання викладача» (Bakum, Saprykina).

На думку Н. Грицак, «педагогічні умови – це цілеспрямований вибір взаємопов'язаних, динамічних, змінних форм, прийомів, методів, засобів, способів навчальної діяльності, що охоплюють усі аспекти навчально-пізнавальної діяльності та в сукупності покликані об'єктивно забезпечити ефективну фахову підготовку студента» (Hrytsak). Ми погоджуємося авторкою, яка вважає, що «чіткість визначення змісту поняття «педагогічні умови» залежить від розставлених ученими-педагогами відповідних акцентів: комплекс соціально-педагогічних і дидактичних факторів, що сприяють покращенню функціонування освітньої системи; методи, прийоми, форми навчання, що спрямовані на реалізацію конкретної педагогічної мети; обставини, що забезпечують ефективність освітніх процесів тощо». Авторка констатує, що «педагогічні умови викладач свідомо планує, частково удосконалює, корегує та змінює залежно від психофізіологічних якостей студентів, конкретної навчальної мети та ситуації» (Hrytsak).

Отже, педагогічні умови дають змогу впливати на ставлення до професійної діяльності, на рівень професійної підготовки майбутніх працівників банківської справи та стимулюють особистісний та професійний розвиток (Novykov).

Аналіз основних науково-методологічних підходів, положення яких доцільно враховувати в процесі фахової підготовки майбутніх бакалаврів банківської справи, дає змогу виокремити педагогічні умови, які сприятимуть формуванню професійної культури майбутніх бакалаврів банківської справи:

1) оволодіння студентами знаннями про професійну культуру шляхом спрямування змісту дисциплін гуманітарної і професійної підготовки на залучення до цінностей, етичних норм і правил професійної діяльності фахівця банківської справи;

2) організація системної роботи з опанування студентами етичних норм і правил професійної взаємодії, які становлять основу професійної культури фахівця банківської справи;

3) використання комунікативного тренінгу, комплексу інтерактивних і діалогових методів навчання задля оволодіння студентами вміннями і навичками професійної діяльності з дотриманням цінностей, норм і правил етики фахівця банківської справи.

Педагогічна умова – *оволодіння студентами знаннями про професійну культуру шляхом спрямування змісту дисциплін гуманітарної і професійної підготовки на залучення до цінностей, етичних норм і правил професійної діяльності фахівця банківської справи* спрямована на оволодіння студентами як професійними знаннями, вміннями та навичками у галузі банківської справи, так і знаннями, про професійну культуру, етичні норми і правила ділового спілкування фахівців банківської справи.

Перша педагогічна умова реалізується через включення в зміст нормативних та вибіркового дисциплін (освітніх компонентів) «Українська мова», «Філософія», «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)», «Мова спеціальності та культура професійного мовлення», «Основи наукового мовлення в навчальній та професійній діяльності», «Основи ділової комунікації», «Практична стилістика і копірайтинг» (Kafedra ukrainoznavstva i movnoi pidhotovky inozemnykh hromadian), «Практикум із перекладу текстів у міжнародній бізнес-діяльності», «Іноземна мова професійної комунікації у міжнародному бізнесі» (Kafedra pedahohiky, inozemnoi movy ta perekladu), «Етика та культура ділового спілкування», тем і навчальних питань, які розкривають зміст феномена «професійна культура».

До циклу професійної підготовки включені такі освітні компоненти, як «Гроші і кредит», «Центральний банк і грошово-кредитна система», «Банківська справа», «Фінанси», «Фінансовий ринок», «Банківські операції», «Фінансовий облік і контроль у банках», «Інформаційні системи та технології в банківській сфері» та інші освітні компоненти математичного та економічного напрямку.

Для розвитку професійної культури мало володіти теоретичними знаннями та професійними навичками стосовно базових знань про структуру банківської системи та банківських процесів, економічних теорій та законів.

Теми лекційних та практичних занять можуть бути розширені та доповнені матеріалом, який стосується норм та правил професійної етики, вмінь та навичок професійної комунікації, способів творчої самореалізації в професійній діяльності, фахового зростання та морального розвитку.

Студенти, які навчаються за освітньою програмою «Банківська справа», вивчають навчальну дисципліну «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)». Метою викладання навчальної дисципліни є поглиблення набутих мовленнєвих компетентностей з іноземної мови та формування професійно орієнтованої іншомовної комунікативної компетентності зі спеціальності. Основними завданнями вивчення цієї дисципліни є формування вміння орієнтуватися у професійних текстах іноземною мовою, ведення ділової кореспонденції, документації, написання звіту, резюме з урахуванням норм іноземного писемного мовлення для професійних цілей, придбання презентаційних навичок іноземною мовою.

Програма навчальної дисципліни складається з таких тем:

1) елементи бізнесу («Економіка як наука», «Світові економічні системи», «Типи виробництва»);

2) форми організації та структура бізнес-діяльності («Приватне підприємництво», «Форма ведення бізнесу», «Господарські товариства»);

3) персонал («Характеристика персоналу підприємств», «Підбір персоналу», «Оплата праці»);

4) фінансування, контроль та облік фінансів підприємства («Фінансовий та розрахунковий контроль», «Джерела фінансування підприємства», «Капітал. Форми розрахунків підприємства»).

З позиції формування професійної культури майбутніх бакалаврів банківської справи ці теми не наповнені відповідним змістом, оскільки головною метою викладання навчальної дисципліни «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)» є вдосконалення у студентів загальних та професійно зорієнтованих комунікативних мовленнєвих компетентностей (лінгвістичної, перекладацької, соціолінгвістичної і програматичної) в галузі професійної діяльності. У межах нашого дослідження було доповнено деякі теми матеріалом, який сприяє розвитку професійної культури майбутніх фахівців банківських установ. Наприклад, тему «Характеристика персоналу підприємств» доповнити питаннями такого змісту: «Якісні характеристики трудових ресурсів», «Персонал підприємства», «Вмотивованість праці», «Організація і підготовка ділових зустрічей». Тему «Правила написання порядку денного для ділових зустрічей» можна такими питаннями: «Організаційна культура і якісне спілкування – фактори надійності ділових відносин», «Загальні етичні принципи та моделі ділового спілкування», «Морально-психологічна підготовка членів робочої групи до переговорів», «Мовні трафарети, які допомагають вести ділові розмови чи переговори» тощо. У зміст теми «Підбір персоналу» варто включити питання «Основні характеристики підбору кадрів», «Права робітників», «Відносини з колегами», «Проведення ділових зустрічей», «Робота в офісі». Тему «Правила ведення та написання протоколу ділових зустрічей» доцільно розширити і додати питання: «Поради новачкові в колективі», «Функції міжособистісного спілкування», «Перше враження» тощо (Inozemna mova (za profesiinym spriamuvanniam)).

Студентам, які навчаються за освітньою програмою «Банківська справа», також пропонується вивчення вибіркової навчальної дисципліни іноземною мовою «Комунікація у професійній діяльності». Робоча програма цієї навчальної дисципліни розглядає основи професійної комунікації, дозволяє зрозуміти природу мови як засобу спілкування, формує здатність виконувати роль культурного посередника між рідною культурою та іноземною, успішно долати міжкультурні непорозуміння та конфліктні ситуації, виявити себе як комунікативну особистість, сприяє формуванню соціокультурного компонента у професійній діяльності. Основні напрями вивчення дисципліни – комунікативна особистість, професійна комунікація у діловому контексті, міжкультурне професійне спілкування (Komunikatsiia u profesiinii diialnosti). З погляду розвитку когнітивного компонента професійної культури навчальна дисципліна «Комунікація у професійній діяльності» не достатньою мірою розвиває професійні вміння та навички, якими студент має оволодіти для подальшого професійного вдосконалення. Тому вважаємо доцільним доповнити зміст дисципліни темами, які сприятимуть розвитку професійної культури майбутніх бакалаврів банківської справи. Наприклад, у темі «Комунікація як основний чинник соціальної взаємодії» розглядаються такі питання: «Природа комунікації», «Функції комунікації в сучасному інформаційно-насиченому суспільстві», «Роль комунікації у суспільстві», «Специфіка ділового спілкування». Для формування професійної культури майбутніх фахівців актуальними можуть бути додаткові питання: «Ділова розмова по телефону», «Ділові прийоми», «Організація взаємодії ділових партнерів» тощо. Тема «Види комунікації» розкриває суть вербальної та невербальної комунікації. За програмою студенти опановують такі питання: «Засоби комунікації», «Вербальні та невербальні засоби спілкування», «Основні функції мови», «Форми мовного спілкування», «Основні вимоги до ділової розмови», «Ділова

кореспонденція», «Види письмових документів». Цю тему можна доповнити питаннями «Міміка та жести», «Підвищення ділового статусу за допомогою проксеміки» тощо.

Ціннісне ставлення до професійної культури бакалаврів банківської справи також розвивали в процесі вивчення навчальної дисципліни «Філософія». Відповідно до сучасних тенденцій розвитку суспільства викладання навчальної дисципліни «Філософія» має забезпечити світоглядний аспект гуманітарної освіти, сформулювати основи філософського мислення студентів як структурну частину професійної підготовки (Filosofia. Robocha prohrama navchalnoi dystsypliny).

Професійна культура є складником загальної культури, що може її зробити одним з об'єктів вивчення в процесі опанування навчальної дисципліни «Філософія». Взаємозв'язок філософії та культури існує як засіб втілення світоглядних орієнтирів у реальне життя людини у формах суспільно-історичних типів культури. Якщо розглядати культуру як філософську категорію, то вона є універсальною, тому що в понятті культури як діяльної сфери відносин людини і світу відображається зміст основного питання філософії (Kultura yak filosofska katehoriia. Znachennia kultury).

До складу програми навчальної дисципліни «Філософія» входять теми, які охоплюють основні теоретичні проблеми філософії та історію виникнення і розвитку філософських ідей та концепцій. З позиції формування професійної культури майбутніх бакалаврів банківської справи нас цікавлять теми, які пов'язані з впливом культури на розвиток цивілізації або на світогляд, соціально-культурні цінності самої людини.

З цією метою більш детально розглянемо тему «Філософія культури і цивілізації». Один із розділів цієї теми називається «Основні визначення і концепції культури. Форми культури». Він розглядає питання: «Історичний вимір становлення філософії культури», «Філософські визначення культури і основні концепції культури», «Культура як специфічна соціальна реальність», «Форми культури», «Національне та загальнолюдське в культурі», «Буття людини в культурі», «Складові духовної культури людства (мистецтво, наука, релігія)». Для поглиблення знань із професійної культури в межах цієї тематики студентам можна запропонувати такі питання: «Виникнення, становлення та розвиток культури», «Професійна культура як культура макросистеми, мікросистеми та особистості», «Складники професійної культури», «Прийняття ефективних рішень як складник професійної психологічної культури» тощо (Baraniuk).

Отже, зміст навчальної дисципліни «Філософія» дозволяє розширити уявлення студентів про ціннісні та культурно-світоглядні аспекти поняття «професійна культура», що сприятиме формуванню усвідомленого ставлення до розвитку цього феномена.

Формування професійної культури майбутніх бакалаврів банківської справи може також відбуватися в процесі вивчення освітніх компонентів економічного напрямку.

Наприклад, навчальна дисципліна «Безпека банківського бізнесу». Працівники банку повинні мати високий рівень соціальної і моральної свідомості. Розглянемо тему «Інформаційна безпека банківської установи», яка вчить студентів етичних норм та правил професійної діяльності в процесі виконання службових обов'язків.

Вся інформація, яку отримує співробітник під час роботи в банку, є конфіденційною і є комерційною таємницею. Співробітник не може передати цю інформацію третім особам протягом роботи в банку та після звільнення. Співробітникам банку, які працюють із документацією, що містить відомості, які становлять комерційну таємницю, необхідно вжити всіх можливих заходів щодо забезпечення конфіденційності інформації, що міститься в таких документах (Kodeks korporatyvnoho povedeniya u delovoi etyky OOO Bank «Kuznetskyi»). Для того, щоб розширити ці знання та сфокусувати увагу студентів на формуванні професійної культури, пропонуємо до теми «Інформаційна безпека банківської установи» додати такі питання: 1) взаємодія із засобами масової інформації. Наприклад, співробітники банку, спілкуючись із представниками засобів масової інформації в процесі особистої бесіди надають лише офіційно затверджену коректну інформацію, яку журналіст може почерпнути з офіційних джерел банку. У процесі

розмови співробітник банку не має торкатися та критикувати діяльність банків-конкурентів та вищі керівні та контролюючі органи держави; 2) взаємодія з органами, що перевіряють діяльність банку. Наприклад, документи та інформацію перевіряючим особам співробітник банку може надати лише на підставі відповідного наказу або розпорядження. Під час перевірки дії працівника банку мають відрізнятися бездоганною ввічливістю, доброзичливістю, щирим бажанням допомогти перевіряльнику отримати об'єктивну інформацію. Співробітники банку не мають права надавати перевіряючим особам інформацію поза своєю компетенцією, що стосується роботи інших співробітників та підрозділів. Слід уникати оголошення надмірної інформації, що не належить безпосередньо до заданого питання, чорнових записів, незатверджених документів та розрахунків, які можуть спотворити об'єктивну картину діяльності банку (Kodeks korporatyvnoho povedenya u delovoi etyky OOO Bank «Kuznetskyi»).

Для формування професійної культури майбутніх бакалаврів банківської справи корисною може бути тема «Забезпечення безпеки в роботі з персоналом банку». Для удосконалення цієї теми з позиції формування професійної культури майбутніх бакалаврів банківської справи пропонуємо додати такі питання:

1) етика взаємовідносин керівників та підлеглих (керівник банку створює для співробітників умови, необхідні для успішного виконання прийнятих ними зобов'язань та організує роботу підлеглих з урахуванням їхніх знань, спеціальності та кваліфікації, забезпечує всім співробітникам рівні можливості для самопрояву особистості в процесі трудової діяльності тощо);

2) етика відносин між співробітниками. Наприклад, особисте спілкування співробітників банку в робочий час здійснюється відповідно до загальноприйнятих норм ділового етикету. Особисте ставлення співробітників один до одного не має негативно впливати на результат роботи, яка потребує координації різних підрозділів банку тощо (Kodeks korporatyvnoho povedenya u delovoi etyky OOO Bank «Kuznetskyi»).

Отже, навчальна дисципліна «Безпека банківського бізнесу» може бути корисна студентам для формування професійної культури.

Одна з навчальних дисциплін економічного профілю «Фінансовий облік у банках» також може впливати на формування професійної культури майбутніх бакалаврів банківської справи. У процесі вивчення дисципліни «Фінансовий облік у банках» студенти мають оволодіти питаннями не тільки теоретичного характеру, але й практичного, зокрема, щодо здійснення процесу бухгалтерського обліку кредитних та депозитних операцій банку, операцій із готівковими коштами, цінними паперами, обліку капіталу та фінансових результатів їх діяльності. Метою викладання цієї навчальної дисципліни є формування знань та практичних навичок щодо застосування принципів, прийомів і методів фінансового обліку в банках, набуття вмінь із підготовки й використання облікової інформації для аналітичної діяльності та обґрунтування управлінських рішень у банківському бізнесі. Щоб майбутні бакалаври банківської справи могли якісно застосовувати на практиці знання та практичні навички, здобуті ними під час вивчення цієї навчальної дисципліни, вони мають володіти високим рівнем професіоналізму та професійної культури.

Програму навчальної дисципліни «Фінансовий облік у банках» відповідно до напрямку нашого наукового дослідження можемо розширити за рахунок таких тем:

- 1) професійні якості та професійні знання працівника банку;
- 2) відповідальність працівника банку за виконання професійних обов'язків.

Ці теми можна вивчати як окремі теми на лекційних або лабораторних заняттях, або в складі питань основних тем, які розглядаються на практичних заняттях.

Висновки. Підсумовуючи зміст досліджуваного питання, ми дійшли висновку, що формування професійної культури майбутніх бакалаврів банківської справи за допомогою педагогічної умови «оволодіння студентами знаннями про професійну культуру шляхом спрямування змісту дисциплін гуманітарної і професійної підготовки на залучення до цінностей, етичних

норм і правил професійної діяльності фахівця банківської справи» дає змогу ефективно здійснювати процес виховання та отримати стійкий позитивний результат.

References:

1. Bakum Z.P., Saprykina L.V. Pedahohichni umovy formuvannya profesiinoi kompetentnosti maibutnikh dyzaineriv odiahu [Pedagogical conditions for the formation of professional competence of future fashion designers]. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/pedagogicheskie-usloviya-formirovaniya-professionalnoy-kompetentnosti-buduschih-dizaynerov-odezhdy/viewer>.
2. Baraniuk I.H. Profesiina kultura:sutnist, fakhovi osoblyvosti, rozvytok [Professional culture: essence, professional features, development]. URL: https://library.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/04/Profesiyna_kultura.pdf.
3. Durmanenko O. Teoretychnyi analiz poniattia «Pedahohichni umovy» v konteksti monitorynhu vykhovnoi roboty u vyshchomu navchalnomu zakladi [Theoretical analysis of the concept of “Pedagogical conditions” in the context of monitoring educational work in higher education]. URL: https://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=2ahUKEwjlvwXXp8blAhW5xcQBHeJRBTUQFjABegQIBRAC&url=http%3A%2F%2Fwww.irbis-nbuv.gov.ua%2Fcgi-bin%2Firis_nbuv%2Fcgiiris_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF%2FMir_2012_7_34.pdf&usg=AOvVaw2n-tySvIU_YUHjgd5I28Zn.
4. Filosofiia. Robocha prohrama navchalnoi dystsypliny [Philosophy. Working program of the discipline]. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/22974>.
5. Filosofskiy entsyklopedychniy slovnyk [Philosophical encyclopedic dictionary] URL: <http://philosophy.niv.ru/doc/dictionary/philosophical/fc/slovar-211.htm#zag-2281>.
6. Holubova V.H. Pedahohichni umovy rozvytku obdarovanosti studentiv [Pedagogical conditions for the development of students’ talents]. URL: http://www.rusnauka.com/9_NND_2012/Pedagogica/2_105345.doc.htm.
7. Hora N.V. Pedahohichni umovy formuvannya profesiinoi kompetentnosti maibutnikh tovaroznavstiv [Pedagogical conditions for the formation of professional competence of future commodity experts]. URL: https://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=7&ved=2ahUKEwjlvwXXp8blAhW5xcQBHeJRBTUQFjAGegQICRAC&url=http%3A%2F%2Fmolodyvcheny.in.ua%2Ffiles%2Fjournal%2F2018%2F6%2F30.pdf&usg=AOvVaw1ZFg0jtxRdIwMkjaU_LFGV.
8. Hrytsak N.R. Poniattia «pedahohichni umovy» v suchasnykh pedahohichnykh studiiakh [The concept of “pedagogical conditions” in modern pedagogical studios]. URL: <https://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=7&ved=2ahUKEwjBw4-B7ormAhUywmQBHanUBMAQFjAGegQICRAC&url=http%3A%2F%2Fmolodyvcheny.in.ua%2Ffiles%2Fconf%2Fped%2F34feb2019%2F4.pdf&usg=AOvVaw2Sx-9bK9ff04jcn24ZTChB>.
9. Hutsan T.H. Pedahohichni umovy formuvannya hotovnosti maibutnikh vchyteliv ekonomiky do profilnoho navchannia starshoklasnykiv [Pedagogical conditions for the formation of the readiness of future teachers of economics for specialized training of high school students]. URL: <http://intkonf.org/gutsan-tg-pedagogichni-umovi-formuvannya-gotovnosti-maybutnih-vchyteliv-ekonomiki-do-profilnogo-navchannya-starshoklasnykiv/>.
10. Inozemna mova (za profesiinym spriamuvanniam). Robocha prohrama navchalnoi dystsypliny [Foreign language (for professional purposes). Working program of the discipline]. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/24732>.
11. Kafedra pedahohiky, inozemnoi movy ta perekladu [Department of Pedagogy, Foreign Language and Translation]. URL: <https://www.hneu.edu.ua/kafedra-pedagogiky-inozemnoyi-filologiyi-ta-perekladu/>.
12. Kafedra ukrainoznavstva i movnoi pidhotovky inozemnykh hromadian [Department of Ukrainian Studies and Language Training of Foreign Citizens]. URL: <https://www.hneu.edu.ua/kafedra-ukrayinoznavstva-i-movnoyi-pidgotovky-inozemnykh-gromadyan/>.

13. Kodeks korporatyvnoho povedenya y delovoi etyky OOO Bank «Kuznetskyi» [Code of Corporate Conduct and Business Ethics of Kuznetsky Bank LLC]. URL: https://www.kuzbank.ru/about/cor_pravlenie/kodeks_kor_povedenia.pdf.
14. Komunikatsiia u profesiinii diialnosti. Robocha prohrama navchalnoi dystsypliny [Communication in professional activities. Working program of the discipline]. URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/24726>.
15. Kultura yak filofska katehoriia. Znachennia kultury. Referat [Culture as a philosophical category. The value of culture. Abstract]. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/philosophy/13169/>.
16. Novykov A.M. Pedahohyka. Slovar systemy osnovnykh poniaty [Pedagogy. Dictionary of the system of basic concepts]. URL: https://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjto9nJtMDsAhVQs4sKHdaBCcQQFjACegQIAxAC&url=https%3A%2F%2Fvgipuvaganova.files.wordpress.com%2F2013%2F11%2Fped_sl.pdf&usg=AOvVaw1Qpv4Uo1jLSiuvaz7KxRCK.
17. Slovnyk ukrainskoi movy [Dictionary of the Ukrainian language]. URL: <http://sum.in.ua/s/umova>.
18. Terezovska N., Filippova L. Sutnist ta zmist poniattia «pedahohichni umovy» [The essence and content of the concept of “pedagogical conditions”]. URL: <http://www.stattionline.org.ua/pedagog/106/19146-sutnist-ta-zmist-ponyattya-pedagogichni-umovi.html>.
19. Umova [Condition]. URL: <https://sci.house/kriminologiya-kniga-scibook/umova.html>.